

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ  
ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ  
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

**Кваліфікаційна робота (проект)**

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу 9-261М групи  
другого (магістерського) рівня вищої освіти  
Спеціальності 013 Початкова освіта  
Освітньо-професійної (наукової)  
програми Початкова освіта  
Ветрова Анастасія Анатоліївна  
Керівник доцентка, кандидатка пед. наук Вінник Т.О.  
Рецензент Костюкевич Л.А., заступник директора  
Херсонського навчально-виховного комплексу  
«Дошкільний навчальний заклад – спеціалізована  
школа з поглибленим вивченням англійської мови І  
ступеня – гімназія» № 56 Херсонської міської ради

**Івано-Франківськ – 2023**

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	3
<b>РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ</b> .....	7
1.1. Зміст та сутність поняття «сімейного навчання» та його місце в житті молодших школярів.....	7
1.2. Роль сімейної форми навчання у формуванні особистості дитини молодшого шкільного віку.....	11
1.3. Форми і методи організації сімейної форми навчання початківців.....	17
<b>РОЗДІЛ II ЕМПІРИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ</b> .....	23
2.1. Аналіз сучасного стану організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку.....	23
2.2. Методика організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку.....	34
2.3. Результати впровадження методики організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку .....	38
<b>ВИСНОВКИ</b> .....	42
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b> .....	45
<b>ДОДАТКИ</b> .....	48
Додаток А.....	48
Додаток Б.....	49
Додаток В.....	50

Додаток

Г .....51

Додаток Д.....54

## ВСТУП

В сучасному світі, якому притаманні швидкі зміни та вплив інформаційних технологій на всі сфери життя, навчання молодших школярів стає важливим аспектом формування їхньої особистості та успішного подальшого інтегрування в суспільство. Однак, традиційна шкільна форма навчання може не завжди відповідати сучасним вимогам та потребам учнів. Організація сімейної форми навчання для молодших школярів є однією з альтернатив, яка дозволяє батькам та дітям активно брати участь у процесі навчання та формування освітньої траєкторії.

Сучасні тенденції в організації сімейної форми навчання для молодших школярів – це важлива тема для вивчення. Останні дослідження, що проводились зосереджені на виокремленні важливих аспектів цього підходу, його переваг та недоліків, а також визначенні ролі батьків у процесі навчання своїх дітей вдома. Поглиблене розглядання цієї теми дозволяє краще зрозуміти, як сімейна форма навчання може вплинути на розвиток молодших школярів і яким чином вона може бути оптимізована для досягнення найкращих результатів.

Вивчення процесу організації сімейної форми навчання початківців завжди привертало увагу науковців, викладачів, вчителів та батьків. Питанням організації сімейної форми навчання займалися такі науковці, як: (Н. Бібік, П. Гальперін, В. Данилюк, Д. Ельконін, Л. Зонков, Н. Кдокар, В. Клемень, Є. Погат, О. Савченко, Н. Чализіна. Зміна підходів до навчання у молодших школярів стає актуальною у контексті глобальних трансформацій в освіті та відповіді на сучасні виклики. Досягненням цієї мети може бути впровадження сімейної форми навчання, що дозволить індивідуалізувати процес навчання та надати більше свободи батькам та дітям у виборі освітнього шляху.

У цій роботі нами розглядається як організувати сімейну форму навчання молодших школярів у сучасних умовах, визначаються ключові аспекти цього підходу та досліджуються його переваги та обмеження.

Також, нами буде розглянута роль батьків у процесі навчання дітей вдома та здійснена спроба з'ясувати, як можна оптимізувати цей підхід для забезпечення найкращого результату в розвитку молодших школярів.

**Актуальність** Організація сімейної форми навчання для молодших школярів в Україні стає актуальною у зв'язку з небезпекою, яку несе зброєний конфлікт з Росією на території країни. Ця форма навчання дозволяє забезпечити безпеку та неперервність освіти в умовах воєнного конфлікту. Віддалене навчання стає засобом захисту дітей від можливих загроз та фізичної небезпеки. Враховуючи небезпеку для учнів, сімейна форма навчання є практичним та важливим рішенням для збереження освітнього процесу. Вона допомагає батькам забезпечити цілісність та навчання своїх дітей в сучасних умовах. Саме це і зумовило вибір зазначеної теми.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Робота виконувалась в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти.

**Мета дослідження** – аналіз ефективності цього підходу та виявлення його впливу на освітні досягнення дітей та родинні відносини в умовах впливу різних факторів, включаючи воєнний конфлікт та пандемію COVID-19.

**Гіпотеза** цього дослідження полягає в припущенні, що використання сімейної форми навчання молодших школярів у сучасних умовах може позитивно вплинути на їхні освітні досягнення. Також, припускається, що ця форма навчання може сприяти покращенню родинних відносин, особливо у врахуванні впливу зовнішніх факторів, таких як воєнний конфлікт та пандемія. Дослідження спрямоване на перевірку цих припущень і визначення факторів, які можуть впливати на успішність такої освітньої моделі.

**Завдання дослідження:**

1. З'ясувати сутність поняття «сімейного навчання» та його місце в житті молодших школярів.

2. Проаналізувати науково-психологічну літературу та охарактеризувати форми і методи організації сімейної форми навчання початківців.

3. Емпірично дослідити сучасний стан організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку.

4. Оптимізувати організацію сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку.

**Об'єктом дослідження** є сімейна форма навчання молодших школярів у сучасних умовах.

**Предметом дослідження** став вплив сімейної форми навчання на освітні досягнення молодших школярів та родинні відносини в умовах впливу зовнішніх факторів, таких як воєнний конфлікт та пандемія.

**Теоретико-методологічною основою дослідження** стали: загальнотеоретичні положення організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку (О.Безлюдний, С.Вакуленко, Л. Виготський, М. Денисенко, О. Кокун, Ж. Піаже, Л. Рубінштейн, В. Семиченко).

**База дослідження.** Сім'ї в яких діти перебувають на сімейній формі навчання міста Херсон.

У цьому дослідженні було використано наступні **методи** для отримання даних та їх аналізу. По-перше, проведено анкетування учнів для оцінки їхньої думки та досвіду стосовно сімейної форми навчання. По-друге, був проведений аналіз академічних досягнень учнів, які навчалися вдома. По-третє, було проведено спостереження за родинними відносинами учнів та їх батьків, щоб визначити вплив сімейної форми навчання на ці відносини. Також, використовувались теоретичні методи: аналіз літературних та методичних джерел та синтез отриманої інформації.

**Теоретичне значення** роботи полягає у внеску в розуміння впливу сімейної форми навчання на освітні досягнення молодших школярів та родинні відносини в умовах зовнішніх факторів, таких як воєнний конфлікт і пандемія. Дослідження надає нові інсайти в обґрунтуванні та розвитку освітніх стратегій, спрямованих на забезпечення стабільності та безпеки учнів під впливом надзвичайних обставин.

**Практичне значення** цієї роботи полягає в тому, що вона може надати практичні рекомендації та вказівки для батьків, вчителів, адміністраторів шкіл та освітніх організацій щодо організації сімейної форми навчання в умовах кризи і нестабільності, зокрема в контексті воєнного конфлікту та пандемії.

Ця робота може допомогти визначити оптимальні підходи до дистанційного навчання, враховуючи конкретні потреби дітей та сімей, а також забезпечити підтримку та ресурси для родин, які обрали сімейну форму навчання. Вона також може допомогти встановити зв'язок між освітніми досягненнями дітей та їхнім психосоціальним станом та родинними відносинами.

**Апробація.** Основні теоретичні та емпіричні результати кваліфікаційного дослідження було представлено на засіданні кафедри. Зміст роботи відображений у статті «Особливості організації сімейної форми навчання молодших школярів у сучасних умовах», що була опублікована у збірнику Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова» (до 105- річчя становлення кафедри).

## **РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

### **1.1.Зміст та сутність поняття «сімейного навчання» та його місце в житті молодших школярів**

Вивчення проблем сімейного навчання є важливим, оскільки допомагає краще розуміти, як відбувається навчання дітей в домашньому середовищі. Це розширює наші знання про освітні практики та може сприяти розвитку нових методів навчання. Для детального вивчення сучасного стану сімейного навчання важливо дослідити питання історичних його засад.

Т. Гришина активно досліджує питання історичного аспекту вивчення сімейного навчання, адже це важливий напрям, оскільки він допомагає розуміти еволюцію цієї форми освіти та її роль у суспільстві протягом різних історичних періодів [12]. Вивчення історії сімейного навчання розкриває зміни у соціокультурному контексті та сприяє розробці сучасних підходів до цієї форми освіти.

Історичний аспект вивчення сімейного навчання відображає його еволюцію впродовж історії людства. Сімейне навчання було найпершою та є найстарішою формою навчання в історії, де батьки передавали знання та навички своїм дітям без залучення інших освітніх установ.

У середньовіччі сімейному навчанню надавалось велике значення, а саме релігійним аспектам, де діти навчалися релігійних текстів та моральних цінностей.

Із розвитком педагогічної науки та освітніх інституцій у різних країнах, сімейне навчання відступило на другий план, а загальноосвітні школи стали основними місцями освіти.

Проте, в XX-XXI століттях, зростання інтересу до сімейного навчання внаслідок нових технологій та соціальних змін призвело до відродження інтересу до цієї форми навчання.



О. Дмитрієва зазначає, що: «на сучасному етапі історії, сімейне навчання стає актуальним в умовах пандемії та воєнного конфлікту, де воно стає альтернативою для забезпечення безпеки та надання якісної освіти дітям» [14, с. 162].

Зростаючий інтерес до сімейного навчання свідчить про його еволюцію та розширення функцій, які воно виконує в різні історичні епохи. Наразі вивченням сімейного навчання дітей молодшого шкільного віку займаються наступні науковці :Т.Андрєєва, Г. Бєвз, О. Бєзпалько, І.Білозерська, Т. Гришина, О. Дмитрієва, Л.Кирилюк, Л. Масол, Н. Мойсеюк, О. Проценко, О. Рудницька, В. Шахрай,В. Ягупов. Вивчення цієї теми сприяє зростанню інтересу до батьківства та родинних відносин, оскільки батьки стають активнішими учасниками навчального процесу своєї дитини. Це сприяє розвитку взаєморозуміння та спільності в сім'ї [26;30].

Зокрема, в умовах пандемії та воєнного конфлікту, сімейне навчання стає надзвичайно актуальним. Вивчення проблем цієї форми навчання допомагає знаходити оптимальні рішення та ресурси для батьків та дітей, які навчаються вдома в умовах небезпеки та обмежень.

Згідно з трактуванням яке надає Г. Бєвз: «Сімейне навчання - це освітній підхід, при якому навчання та розвиток дітей проводяться під керівництвом батьків або інших членів сім'ї, зазвичай вдома, без участі загальноосвітніх шкіл або інших освітніх установ» [5, с. 16]. Ця форма навчання може бути різноманітною, включаючи дистанційні онлайн-курси, домашні завдання, тьюторство, незалежне вивчення та інші методи.

Сімейне навчання має важливе місце в житті молодших школярів, оскільки воно може надати їм індивідуалізований підхід до навчання та розвитку. Воно сприяє покращенню родинних відносин та більшому контролю над освітнім процесом. У сучасних умовах, зокрема під час пандемії або в умовах воєнного конфлікту, сімейне навчання може бути

необхідним засобом забезпечення безпеки та надання доступу до якісної освіти.

Андрєєва вважає, що: «сімейне навчання може бути важливим компонентом освітнього процесу для молодших школярів, допомагаючи їм розвиватися і навчатися в зручному та безпечному середовищі, враховуючи їхні індивідуальні потреби та обставини» [2, с.57].

Сімейні форми навчання можуть допомогти зміцнити зв'язок між батьками та дітьми та створити сприятливі умови для навчання вдома. Вони розвивають родинні відносини та підтримують батьків у ролі освітніх партнерів. Вивчення сімейного навчання також допомагає реагувати на сучасні виклики і адаптувати освітні практики до нових обставин. Воно дозволяє розвивати стратегії та ресурси для забезпечення якісної освіти у складних умовах.

Т. Медіна визначає, що такі дослідження важливі для покращення політики освіти та розробки практичних заходів, спрямованих на підвищення якості освіти для всіх дітей. Вони відкривають можливості для забезпечення доступу до якісної освіти, незалежно від обраної форми навчання [24].

Сімейне навчання дітей молодшого шкільного віку є особливим та значущим підходом, оскільки воно передбачає індивідуальний підхід до кожної дитини. Батьки мають можливість створити освітню програму, яка враховує їхні потреби та інтереси, що сприяє максимальному розвитку кожного малюка. Важливість цього методу полягає в тому, що він надає батькам змогу забезпечити безпеку та комфорт учіння у власному домі.

Крім того, сімейне навчання сприяє збереженню близьких родинних зв'язків, адже батьки стають активними учасниками навчального процесу своєї дитини та проводять більше часу разом. Це важливо для формування міцних родинних відносин [39].

Особливість сімейного навчання полягає в тому, що батьки можуть надавати більше уваги психологічному та емоційному розвитку дітей, що допомагає їм стати більш емоційно стійкими та впевненими в собі.

А. Рябуха, виокремлює цей метод, адже він дозволяє дітям навчатися власним темпом, що особливо важливо для молодших школярів, оскільки вони можуть розвивати свої здібності без зайвого тиску [33].

Сімейне навчання також підвищує рівень відповідальності батьків за освіту своєї дитини, адже вони стають основними вчителями та несуть відповідальність за навчальні досягнення та розвиток малюка. Діти, які навчаються вдома, мають можливість вивчати предмети та теми, які відповідають їхнім інтересам та потребам, що сприяє більш активному навчанню [34].

Сімейне навчання також сприяє розвитку навичок саморегуляції, оскільки діти навчаються планувати свій час та організовувати навчання. Цей метод надає можливість дітям вчитися в природному середовищі, що сприяє кращому розумінню навколишнього світу.

С. Пальчевський говорив, що: «сімейне навчання може бути особливо корисним для дітей з особливими потребами, оскільки батьки можуть надавати більше уваги їхнім потребам та створювати індивідуальні програми навчання» [29, с.348].

Діти, які навчаються вдома, зазвичай мають менше стресу, оскільки вони уникають негативних аспектів шкільного середовища, таких як булінг чи конфлікти. Сімейне навчання сприяє розвитку навичок самостійності, оскільки діти навчаються самостійно вирішувати завдання та робити власні вибори.

А. Карасевич наголошував, що можливість інтеграції навчання з реальним життям дозволяє дітям здобувати практичні знання та навички [18].

Цей метод також дозволяє батькам використовувати інноваційні педагогічні підходи та технології в навчанні. Сімейне навчання надає батькам можливість керувати увагою на досягненнях своєї дитини та спрямовувати навчання на досягнення конкретних цілей.

Сімейне навчання підсилює відносини між батьками та дітьми, оскільки вони проводять більше часу разом і спільно розвиваються. Загалом, сімейне навчання має багато переваг для дітей молодшого шкільного віку та відображається у їхньому розвитку, навчанні та стосунках у сім'ї. Усе це робить вивчення проблем сімейного навчання важливим та актуальним завданням для освітнього співтовариства [10].

У висновку, сімейне навчання дітей молодшого шкільного віку є особливим підходом до освіти, який має численні переваги. Цей метод надає батькам можливість створити індивідуальну та комфортну програму навчання для своєї дитини, спираючись на її розвиток та психологічне благополуччя. Важливість сімейного навчання полягає в підсиленні родинних відносин та збереженні близького зв'язку між батьками та дітьми. Цей метод дозволяє дітям навчатися власним темпом та розвивати навички саморегуляції. Крім того, сімейне навчання сприяє інтеграції навчання з реальним життям та розвитку навичок самостійності. Важливо враховувати, що цей метод вимагає від батьків відповідальності та готовності до співпраці з дітьми у процесі навчання. В цілому, сімейне навчання є важливою альтернативою традиційній шкільній освіті та має великий потенціал для розвитку дітей.

## **1.2 . Роль сімейної форми навчання у формуванні особистості дитини молодшого шкільного віку**

Сімейна форма навчання важлива для формування особистості дитини молодшого шкільного віку, оскільки вона визначає основи для подальшого розвитку. Спілкування з батьками, старшими родичами або

опікунами є основою для формування соціальних навичок та цінностей дитини. У родині дитина вчиться взаємодіяти з іншими, розвиває комунікативні здібності та важливі навички співпраці.

І. Білозерська виділяє сімейну форму навчання, адже вона також сприяє розвитку особистої ідентичності дитини, допомагаючи їй зрозуміти свої власні інтереси, потреби та бажання [8]. Родинне середовище забезпечує можливість дитині виявити свої таланти та впливає на формування її самосвідомості.

З. Зайцева каже, що: «спільне проведення часу в сім'ї під час навчальних і розважальних занять зближує батьків та дітей, створюючи позитивні спогади та стійкі стосунки»[17]. Родичі можуть виступати як приклади для дітей у багатьох аспектах життя, включаючи виховання, моральні цінності та відношення до навчання.

Роль батьків у сімейному вихованні є критично важливою для розвитку дитини, оскільки вони виступають в якості первинних наставників і прикладів для неї. Батьки надають дітям основні цінності, вчать соціальним навичкам і навчають їх моральним принципам [22;23]. Вони створюють емоційну підтримку та надійне середовище для росту дитини, де вона може відчувати себе захищеною та коханою. Батьки сприяють розвитку інтелектуальних навичок, допомагаючи дітям вивчати нові знання та навички. Вони також сприяють розвитку самосвідомості та впливають на формування культурної ідентичності дитини. Батьки відповідають за виховання моральної відповідальності та соціальної відповідальності у дітей, підготовлюючи їх до життя в суспільстві.

Т. Алексеєнко зауважує, що розподіл ролей у сімейному навчанні визначає, які обов'язки та функції покладаються на різних членів сім'ї стосовно навчання та розвитку дітей. Цей розподіл може бути різним в кожній сім'ї, але важливо, щоб він був збалансованим та сприяв гармонійному розвитку дитини [1].

Батьки, як правило, відповідають за забезпечення підтримки та створення стимулюючого навчального середовища вдома. Вони можуть допомагати з домашніми завданнями, вчити дітей читати та розвивати їхні мовні навички. Батьки також сприяють вихованню моральних цінностей і соціальної відповідальності.

Діти, у свою чергу, повинні активно брати участь у навчальному процесі і демонструвати бажання вчитися. Вони можуть запитувати батьків про допомогу та надавати інформацію про свої потреби. Діти також можуть розвивати свою самостійність та вміння розв'язувати завдання самостійно.

В. Дружинін припускає, що діловий партнерський підхід між батьками і дітьми є важливим для успішного навчання. Крім батьків та дітей, інші члени сім'ї, які можуть бути наявними, також можуть внести свій внесок у навчання дітей, наприклад, старші брати чи сестри [15].

Збалансований розподіл ролей дозволяє створити оптимальне навчальне середовище, де кожен член сім'ї робить свій внесок та підтримує навчання дітей. Важливо враховувати індивідуальні потреби та можливості кожного члена родини, а також забезпечувати взаємодію та взаєморозуміння для досягнення успішного навчання дітей [25;27].

Визначення аспектів сімейного виховання має велике значення для батьків, оскільки це допомагає розуміти, як сімейне середовище впливає на дитину. Знання цих аспектів дозволяє покращити виховні підходи, адаптувати їх до індивідуальних потреб дитини і надавати підтримку її розвитку. Таке розуміння сприяє гармонійному розвитку дитини, попередженню конфліктів та проблем в вихованні, а також створенню сприятливого середовища для формування особистості [13]. Нами була створена таблиця для опису аспектів сімейного виховання та їхніх проявів (табл 1.1.).

Таблиця 1.1.

*Аспекти сімейного виховання та їх прояв.*

<b>Аспект сімейного виховання</b>	<b>Прояви в сімейному середовищі</b>
<b>Соціальні навички</b>	<p>Навчання дітей взаємодіяти з іншими членами родини;</p> <p>Розвиток навичок співпраці та розв'язання конфліктів;</p> <p>Виховання взаємовіри та поваги між членами сім'ї.</p>
<b>Моральні цінності</b>	<p>Передача сімейних цінностей та переконань дітям;</p> <p>Виховання відповідальності та чесності;</p> <p>Навчання дітей розуміння моральних питань та ділової доброчесності;</p>
<b>Культурна ідентичність</b>	<p>Вивчення родинних традицій та обрядів;</p> <p>Збереження мови, культури та історії родини.</p>
<b>Розвиток мовлення</b>	<p>Спільне читання книг та розповідь історій;</p> <p>Спілкування з дітьми, підтримка в розвитку мовних навичок.</p>
<b>Підтримка навчання</b>	<p>Допомога з домашнім завданням та вивченням предметів;</p> <p>Створення стимулюючого навчального середовища вдома.</p>
<b>Розвиток інтелектуальних навичок</b>	<p>Підтримка цікавості та допомога у дослідженнях та проектах.</p>
<b>Соціальна відповідальність</b>	<p>Навчання дітей соціальної відповідальності та важливості громадянського обов'язку;</p> <p>Участь у благодійних заходах та соціальних ініціативах.</p>

Ця таблиця надає структурований огляд того, які аспекти сімейного виховання впливають на розвиток дитини та як вони проявляються в сімейному середовищі.

В. Бондар також привертає увагу до того, що «сімейне навчання сприяє розвитку мовлення та літературних навичок дитини. Батьки можуть читати книги разом з дітьми, розповідати їм історії та сприяти розвитку їхньої мовної компетенції» [9].

Родинні цінності та традиції, які передаються через сімейне навчання, допомагають формувати культурну ідентичність дитини та розуміння власного коріння. Це сприяє розвитку патріотизму та поваги до власної культури. Сімейна форма навчання може також стимулювати інтелектуальний розвиток дитини, надаючи їй можливість досліджувати нові ідеї та здобувати знання поза межами шкільної програми. Батьки можуть заохочувати цікавість та пізнавальний інтерес своєї дитини [28]. Сімейна форма навчання допомагає дитині розвивати соціальну відповідальність та вміння ділитися. Вона вчить дитину, як взаємодіяти з іншими людьми, розвивати соціальну компетентність та розуміти важливість співпраці [32;36;41].

Т Кравченко зауважує, що вивчення сімейної форми навчання є важливим, оскільки це дозволить більш детально розуміти вплив сім'ї на розвиток дитини та виявити способи покращення цього процесу. Розуміння ролі сім'ї в навчанні може сприяти створенню ефективних програм та ресурсів для батьків, що підтримуватимуть їх у вихованні дітей [21]. Дослідження сімейної форми навчання може також виявити фактори, які сприяють або заважають успішному навчанню дітей в сімейному середовищі. Це може допомогти розробити рекомендації та стратегії для батьків, які стурбовані якістю навчання своєї дитини вдома.

Але важливо зауважити, що навіть у сімейній формі навчання має місце співпраця зі школою. Включення школи в сімейне навчання важливе для того, щоб забезпечити дітям доступ до якісної освіти та



ресурсів, які надаються школою. Школа має професійних вчителів, які можуть надавати підтримку та корисні поради батькам у процесі навчання. Вона також відповідає за моніторинг та оцінку успішності дітей, що допомагає батькам розуміти, де може бути необхідна додаткова підтримка. Підключення школи також сприяє співпраці та взаєморозумінню між батьками і вчителями, що сприяє гармонійному навчанню та розвитку дітей. Вона також забезпечує доступ до навчальних ресурсів та можливостей, які допомагають дітям отримувати всебічну освіту [40].

О. Рудницька зазначає, що школа грає важливу роль у сімейному навчанні і співпраці між сім'єю та школою, адже це є важливим для успішного розвитку дітей [35]. Нами визначено кілька причин, чому включення школи важливе в сімейному навчанні:

1. **Координація і співробітництво:** вчителі та школа можуть співпрацювати з батьками для забезпечення гармонії освітнього матеріалу під час навчання вдома. Це допомагає підтримувати спільний підхід та координацію навчальних завдань.

2. **Ресурси та інформація:** вчителі можуть надавати батькам корисну інформацію, матеріали та рекомендації для покращення навчання дітей вдома. Вони також можуть вказувати на додаткові ресурси та можливості для підтримки навчання.

3. **Моніторинг та оцінка:** школа може надавати батькам інформацію про успіхи дітей відносно аналогам оцінок в школі та допомагати батькам зрозуміти, де може бути необхідна додаткова підтримка.

4. **Підтримка і допомога:** школа може надавати підтримку батькам у розвитку навчальних методів та стратегій для навчання дітей вдома. Вчителі можуть відповідати на запитання батьків і надавати поради щодо організації навчального процесу.

5. **Підвищення інтересу до навчання:** включення школи допомагає підтримувати позитивне ставлення дітей до навчання, оскільки вони бачать підтримку і інтерес з боку батьків та вчителів.

Отже, школа відіграє важливу роль у сімейному навчанні, сприяючи співпраці між сім'єю та школою, надаючи ресурси та підтримку для розвитку дітей та забезпечуючи збалансований підхід до навчання вдома.

I. Дубровина вивчає роль сімейної форми навчання у формуванні особистості дитини молодшого шкільного віку та зазначає, що вона є надзвичайно важливою [16]. Сім'я виступає основним середовищем, де формується характер, цінності, соціальні навички та інші аспекти особистості дитини. Вона надає дітям підтримку, виховує моральні цінності та сприяє розвитку їхнього інтелекту та емоційної стійкості. Сімейна форма навчання веде до формування культурної ідентичності дитини і розвитку мовлення.

Важливість цього дослідження полягає в тому, щоб батьки усвідомили вплив сімейного середовища на розвиток дітей та взяли на себе відповідальність за створення позитивного, сприятливого середовища для їхнього навчання та росту. Враховуючи роль сім'ї у вихованні та навчанні дітей, важливо забезпечити їхній гармонійний та збалансований розвиток, що визначає їхню майбутню успішність і внесок у суспільство.

### **1.3. Форми і методи організації сімейної форми навчання початківців**

Дослідження форм і методів сімейного навчання дітей молодшого шкільного віку є важливим завданням, оскільки воно сприяє збагаченню якості освіти та розвитку молодого покоління. В. Шахрай зазначає, що визначення форм і методів сімейного навчання допомагають краще розуміти батькам які підходи використовувати до навчання дітей [37].

Це також дозволяє виявити фактори, що впливають на успіх дітей у сімейному навчанні, а також ефективні методи стимулювання інтересу до навчання у дітей. Дослідження сприяє більш індивідуальному та гнучкому підходу до освіти дітей та розкриває вплив сімейного навчання на їхній соціальний та психологічний розвиток.

Для забезпечення вдалого та ефективного навчання дітей в умовах сім'ї важливе дотримання принципів, що має велике значення в багатьох аспектах життя і діяльності, оскільки це сприяє ефективності, етиці та побудові стійких відносин. Важливість дотримання принципів полягає в наступному:

1. **Етика та мораль:** визначають моральні та етичні норми, які визнаються загальною спільнотою. Дотримання цих принципів сприяє створенню справедливого та морального суспільства.

2. **Підтримка цінностей:** відображають цінності, які важливі для конкретної особи, групи чи організації. Дотримання принципів допомагає зберігати ці цінності та захищати їх.

3. **Стабільність та передбачуваність:** створює стабільність та передбачуваність в діяльності. Люди можуть розраховувати на те, що інші дотримуватимуться певних принципів, що сприяє довірі та співпраці.

4. **Ефективність та досягнення цілей:** сприяє ефективності та досягненню цілей. Відповідність принципам допомагає раціонально використовувати ресурси та зберігати час.

5. **Соціальні відносини:** сприяє побудові позитивних соціальних відносин. Це допомагає уникати конфліктів та сприяє збереженню гармонії в стосунках.

6. **Відповідальність:** вимагає відповідальності та обліку своїх дій. Це сприяє більшій усвідомленості та відповідальності за свої вчинки.

7. **Захист прав та свобод:** допомагає захищати права та свободи людей. Вони служать основою для створення законів та норм, що забезпечують правовий порядок.

Узагальнюючи, дотримання принципів сприяє створенню справедливого, етичного та стійкого суспільства, де важливі цінності та права людей.

О. Рафальська зазначає, що дослідження сімейного навчання може бути важливим джерелом рекомендацій для батьків, спрямованих на покращення освітнього процесу. Розуміння основ сімейного навчання сприяє розвитку партнерства між батьками та дитиною в навчальному процесі та покращенню виховання та навчання молодших школярів [31].

Використання різних форм сімейного навчання є важливим, оскільки діти мають різні стилі навчання та потреби, і не один метод не підходить для всіх. Різні форми навчання можуть враховувати індивідуальні особливості дітей та створювати різноманітні можливості для їхнього розвитку (табл. 1.2.).

Таблиця 1.2

*Форми сімейного навчання дітей молодшого шкільного віку.*

<b>Форма</b>	<b>Опис</b>	<b>Приклад</b>
<b>Спільні уроки</b>	Батьки проводять навчальні заняття разом з дітьми, використовуючи підручники та навчальні матеріали.	Батьки допомагають дитині вивчити таблицю множення.
<b>Домашні завдання</b>	Батьки допомагають дітям виконувати домашні завдання та робити перевірку правильності виконання.	Батьки перевіряють математичні завдання.
<b>Проекти та досліді</b>	Родина разом займається науковими дослідженнями та проектами, розвиваючи	Родина досліджує ростинний світ влітку та ділиться результатами з

	практичні навички та цікавість до науки.	іншими дітьми.
<b>Відвідування музеїв та виставок</b>	Сім'я вирушає на екскурсії до музеїв та виставок для розширення знань та культурного розвитку.	Родина відвідує музей мистецтва для вивчення картин та скульптур.
<b>Регулярні обговорення</b>	Сім'я проводить обговорення тем навчальних предметів, розвиваючи аналітичні та комунікативні навички.	Батьки та діти обговорюють важливі події в історії нації під час щотижневих зустрічей.
<b>Використання онлайн-ресурсів</b>	Сім'я користується інтернетом та онлайн-ресурсами для здобуття знань та виконання домашніх завдань.	Дитина вивчає нову мову за допомогою інтерактивних онлайн-уроків.
<b>Групове навчання</b>	Декілька сімей об'єднуються для організації групового навчання та обміну досвідом.	Декілька сімей збирається разом для спільного вивчення історії та виконання проекту.

Висновок до таблиці форм сімейного навчання полягає в тому, що різні форми навчання мають свої власні переваги та можливості для розвитку дітей. Використовуючи різні методи і підходи, сім'ї можуть створити більш різноманітне та ефективне навчальне середовище для своїх дітей [38]. Індивідуалізація навчання, розвиток різних навичок та збагачення досвіду - це ключові аспекти використання різних форм сімейного навчання. Такий підхід допомагає дітям розвиватися в гармонії з їхніми потребами і інтересами, роблячи процес навчання більш приємним і результативним.

Антонов А.І. вважає, що визначення методів сімейного навчання допомагає батькам та вихователям визначити найбільш ефективні та підходящі способи навчання для конкретної дитини [3]. Це допомагає досягати кращих результатів у навчанні та розвитку дітей. Нами було створено таблицю (табл 1.3.) де представлені методи навчання разом з їхніми описами та прикладами:

Таблиця 1.3.

*Методи сімейного навчання дітей молодшого шкільного віку.*

<b>Метод</b>	<b>Опис</b>	<b>Приклад</b>
<b>Ігровий метод</b>	Використання ігор та ігрового процесу для навчання та розвитку дітей.	Гра в мовні пазли для вивчення нових слів та вивчення граматики.
<b>Діалоговий метод</b>	Активне обговорення та спілкування для сприяння навчанню та розвитку комунікативних навичок.	Групове обговорення літературного твору для розуміння тексту та аналізу.
<b>Метод проєктів</b>	Діяльність, спрямована на створення конкретного продукту або проєкту, спільно з дітьми.	Створення наукового проєкту про астрономію з побудовою моделей планет та зірок.
<b>Метод досліджень</b>	Дитина самостійно проводить дослідження для отримання знань та відповідей на питання.	Дослідження росту рослин під впливом різних умов влітку.
<b>Метод візуалізації</b>	Використання візуальних засобів, таких як діаграми, малюнки та схеми, для поліпшення розуміння навчального матеріалу.	Створення схеми зі зображенням водного циклу для пояснення процесу дітям.

Ці методи навчання можуть бути використані для навчання різних предметів і навичок у дітей, залежно від їхніх потреб та індивідуальних особливостей.

А. Антонов, зазначає, що: «використання різних форм і методів організації сімейного навчання для початківців є надзвичайно важливим і корисним для розвитку дітей у молодшому шкільному віці» [4, с. 512].

Використання різних методів навчання та форм сприяє індивідуалізації підходу до кожної дитини, забезпечуючи оптимальні умови для навчання та розвитку. Це дозволяє враховувати індивідуальні потреби та стилі навчання дітей. Важливо також зауважити, що сімейне навчання допомагає залучити батьків ближче до освітнього процесу своїх дітей, створюючи можливість для спільної навчальної діяльності. Отже, використання різних форм і методів організації сімейного навчання для початківців є ключовим чинником у створенні якісного освітнього середовища та розвитку молодого покоління.

## РОЗДІЛ II ЕМПІРИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

### 2.1. Аналіз сучасного стану організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку

Сучасний стан організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку відображає високий рівень використання технологій, таких як комп'ютери та інтернет, для доступу до освітнього контенту та навчальних ресурсів. Онлайн-навчання та інтерактивні платформи надають батькам та дітям можливість вчитися вдома зручним та ефективним способом. Індивідуалізація навчання стала більш доступною, дозволяючи батькам враховувати потреби та стилі навчання своїх дітей. А. Гін досліджує питання організації сімейної форми навчання та зауважує, що вона зараз базується на співпраці батьків із школою, а також на створенні структурованого навчального процесу вдома [11]. Однак важливо враховувати потребу в збалансованому підході, який включає ігри, діяльність на свіжому повітрі та інші аспекти розвитку дітей.

У 2023 році в системі освіти виникає потреба в адаптуванні традиційних методів сімейної форми навчання дітей молодшого шкільного віку під впливом ІКТ [7, с. 19]. Ця потреба викликана швидким розвитком цифрових технологій та дистанційної освіти, які вимагають більш активного використання ІКТ в сімейному навчанні. Адаптація сімейного навчання до впливу ІКТ стає необхідною для забезпечення сучасного та ефективного освітнього процесу для дітей молодшого шкільного віку. Далі наведено таблицю адаптованих методів (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

*Табл. 2.1. Традиційні методи сімейної форми навчання дітей молодшого шкільного віку з використанням ІКТ.*



<b>Метод</b>	<b>Опис</b>	<b>Приклади</b>
<b>Відеоуроки</b>	Використання навчальних відео для ілюстрації матеріалу та розширення знань.	Дивитися відео-уроки на YouTube або освітніх платформах.
<b>Інтерактивні додатки</b>	Використання мобільних додатків та програм для вивчення математики, мов тощо.	Використання математичних додатків для вправ та гри.
<b>Електронні підручники</b>	Використання електронних версій підручників та навчальних матеріалів.	Читання підручників на планшеті або комп'ютері.
<b>Відеоконференції</b>	Проведення навчальних сеансів та консультацій через відеокommунікацію.	Участь у віртуальних уроках та спілкування з вчителями онлайн.
<b>Блоги та веб-сайти</b>	Створення освітніх блогів або веб-сайтів для дітей з навчальним контентом.	Ведення блогу з власними навчальними записами та завданнями.
<b>Онлайн-ігри</b>	Використання навчальних ігор та головоломок для активного навчання.	Гра в математичні чи мовні ігри для закріплення знань.

Ці методи використовують ІКТ для покращення сімейного навчання та сприяють більш ефективному та захопливому способу отримання освіти для дітей молодшого шкільного віку.

З метою обґрунтування ефективності використання сімейної форми навчання дітей молодого шкільного віку в сучасних умовах було проведено експеримент за участю сімей в яких діти знаходяться на такій формі навчання.

Етапи проведеного нами експерименту:

1. Констатувальний: на цьому етапі було досліджено ефективність сімейної форми навчання дітей молодшого шкільного віку в сучасних умовах. Проводився збір базових даних, включаючи інформацію про дітей, характеристики навчального середовища вдома, мотивацію батьків та дітей, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Цей етап створює фундамент для подальшого дослідження та аналізу ефективності сімейного навчання.

2. Формувальний: на цьому етапі було створено методику поліпшення якості сімейного навчання, що надало можливість отримувати об'єктивну оцінку та збирати дані, що дозволить батькам та освітнім спеціалістам приймати інформовані рішення та вдосконалювати навчальний процес для дітей. Ця методика сприятиме підвищенню якості освіти в сімейному середовищі та покращенню навчальних результатів.

3. Контрольний: на цьому етапі фіксується зміна академічних досягнень дітей, рівня їх мотивації та інтересів у навчанні, а також відбувається оцінка соціальної адаптації дітей, що дозволяє оцінити ефективність сімейного навчання.

Гіпотеза дослідження: ми вважаємо, що використання сімейної форми навчання молодших школярів у сучасних умовах може позитивно вплинути на їхні освітні досягнення. Також, припускається, що ця форма навчання може сприяти покращенню родинних відносин, особливо у врахуванні впливу зовнішніх факторів, таких як воєнний конфлікт та пандемія. Дослідження спрямоване на перевірку цих припущень і визначення факторів, які можуть впливати на успішність такої освітньої моделі. Висувається думка, що педагогічний експеримент може бути більш ефективним, якщо будуть дотримуватися умови, такі як чітке формулювання гіпотези, обрання відповідних методів та інструментів дослідження, а також збір достатньої кількості об'єктивних даних для

аналізу результатів.

Дослідження включало в себе постійну роботу з 5 сім'ями з дітьми віком від 6 до 10 років. Для проведення нами педагогічного дослідження, було використано наступні методи:

1. **Спостереження:** фіксування і аналіз процесу та результатів навчання дітей в сімейному середовищі.

2. **Анкетування і опитування:** збір інформації від батьків та дітей щодо їхньої мотивації, вражень та ставлення до сімейного навчання.

3. **Тестування та оцінювання:** використання тестів і оцінювання для вимірювання знань та навичок дітей перед і після експерименту.

4. **Аналіз документів і матеріалів:** дослідження навчальних матеріалів, планів уроків, домашніх завдань та інших документів, які стосуються процесу навчання.

5. **Порівняльний аналіз:** порівняння результатів вимірювання знань та навичок дітей перед і після експерименту.

6. **Моніторинг змін:** Вивчення змін у навчальному процесі та результатів протягом тривалості експерименту.

Для дослідження якості сімейного навчання дітей молодшого шкільного віку було використано розроблену нами авторську методику, яка включала в себе наступні елементи:

**Методика №1:** «Дослідження якості сімейного навчання дітей молодшого шкільного віку у сучасних умовах».

#### **Визначення об'єкта та мети дослідження.**

Об'єкт дослідження: Діти молодшого шкільного віку (6-10 років), які навчаються вдома у формі сімейного навчання.

Мета дослідження полягає в визначенні рівня якості підготовки дітей в сімейному навчанні в молодшому шкільному віці та класифікації

їхньої підготовки за встановленими рівнями: високий, середній і низький.

### **Визначення джерел даних та розробка анкет**

Анкети для батьків: запитання про дітей, характеристики навчального середовища вдома, мотивацію до сімейного навчання, використання ІКТ та інше (додаток А).

Анкети для дітей: запитання про їхнє ставлення до навчання, інтереси та враження, оцінювання їх результатів навчання (додаток Б та додаток В).

Спостереження: Зафіксувати умови навчання вдома, наявність матеріалів та обладнання, способи взаємодії батьків та дітей.

### **Збір даних**

Варто розпочати збір даних за допомогою анкет, спостережень та аналізу документів, шляхом проведення анкетування батьків та дітей окремо для більш точної інформації.

### **Обробка та аналіз даних**

Провести обробку зібраних даних, ввести їх до програм для обробки даних та провести статистичний аналіз.

Проаналізувати результати, звертаючи увагу на ключові показники якості сімейного навчання.

### **Підведення підсумків**

Треба сформулювати висновки на основі результатів дослідження та підібрати ілюстративний матеріал (графіки, таблиці).

Варто підготувати звіт, включаючи методологію, результати, висновки та рекомендації для подальших дій.

Ця методика дозволить провести дослідження якості сімейної форми навчання та отримати об'єктивні дані для подальшого аналізу та вдосконалення навчального процесу.

### **Критерії та оцінка результатів:**

**Високий рівень підготовки:** діти, які досягли високого рівня підготовки в сімейному навчанні, відзначаються наступними ознаками: вони продемонстрували високий рівень знань та вмінь у різних предметних областях, включаючи мову, математику та інші наукові дисципліни; виявляють високий рівень активності та самостійності в навчанні, здатні до самостійного розв'язування завдань та пошуку додаткової інформації; можуть аналізувати і критично оцінювати інформацію, розуміють її зв'язок та можуть застосовувати критичне мислення в розв'язанні завдань; володіють різноманітними знаннями та розуміють їх взаємозв'язок, мають глибоке розуміння ключових концепцій.

**Середній рівень підготовки:** діти з середнім рівнем підготовки в сімейному навчанні мають наступні характеристики: досягли задовільних, але не надзвичайно високих результатів у навчанні і показують базові знання у предметах; можуть бути активними, але можуть потребувати певної підтримки та направлення в навчанні; мають базові знання у різних предметних галузях, але можуть не володіти глибоким розумінням певних концепцій.

**Низький рівень підготовки:** діти з низьким рівнем підготовки в сімейному навчанні характеризуються наступними рисами: виявляють серйозні труднощі у навчанні та показують низький рівень знань у різних предметних областях; можуть бути малоактивними та потребувати постійної підтримки в навчанні; не володіють аналітичними навичками та не можуть застосовувати критичне мислення в розв'язанні завдань; мають лише базові знання та не розуміють багато важливих концепцій і фактів.

Ця методика допомагає оцінити рівень підготовки дітей в сімейному навчанні за результатами їхнього навчання та досягнень.

У процесі дослідження ми отримали такі результати (рис.2.1.).

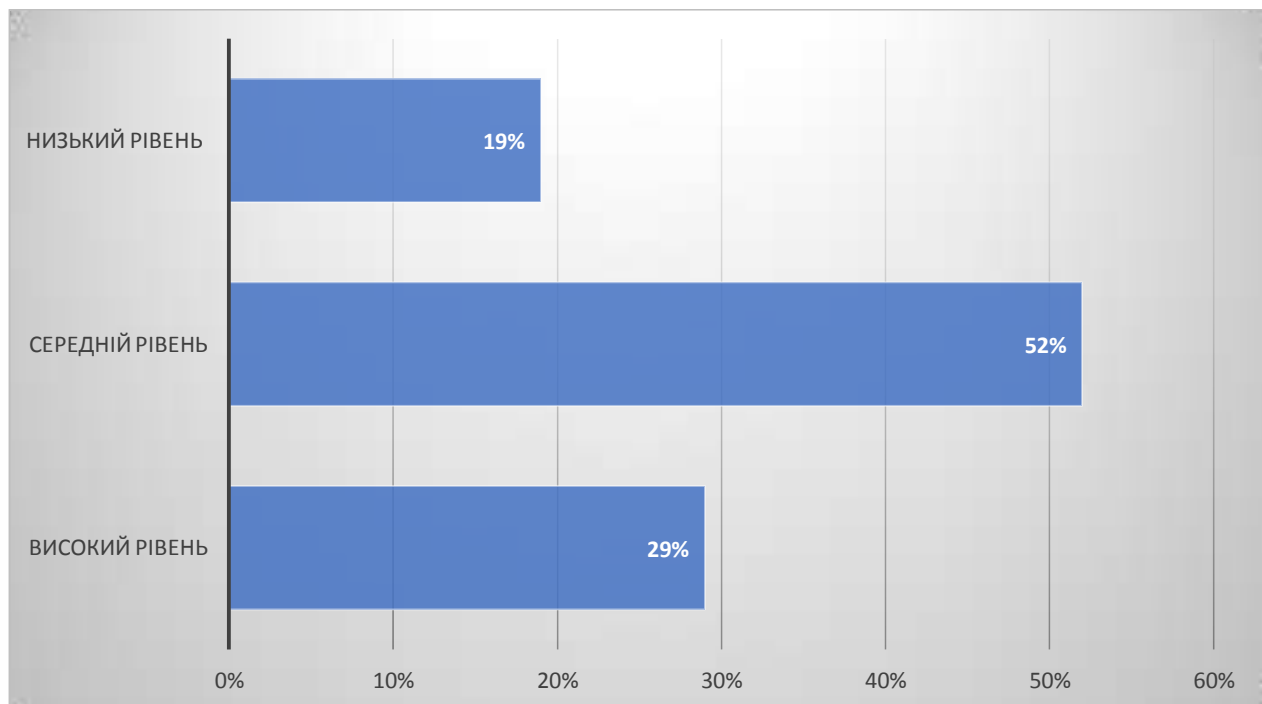
Результати оцінювання рівню знань та вмінь у різних предметних

областях, включаючи мову, математику та інші наукові дисципліни, можуть бути описані наступним чином:

**Високий рівень (29%):** діти, які досягли високого рівня, демонструють вражаючі академічні досягнення у всіх предметах. Вони мають глибоке розуміння матеріалу і вміють застосовувати отримані знання в практичних завданнях. Мають високу точність та аналітичні здібності.

**Середній рівень (52%):** діти з середнім рівнем підготовки демонструють прийнятні академічні досягнення. Вони зазвичай мають базові знання та розуміння предметів, але можуть потребувати певної підтримки та додаткової роботи для досягнення високого рівня.

**Низький рівень (19%):** діти з низьким рівнем підготовки мають серйозні труднощі у навчанні. Вони не досягають задовільних результатів та показують низький рівень знань та розуміння предметів. Можуть потребувати індивідуальної підтримки та допомоги.



*Рисунок 2.1. Рівень знань та вмінь у різних предметних областях, включаючи мову, математику та інші наукові дисципліни.*

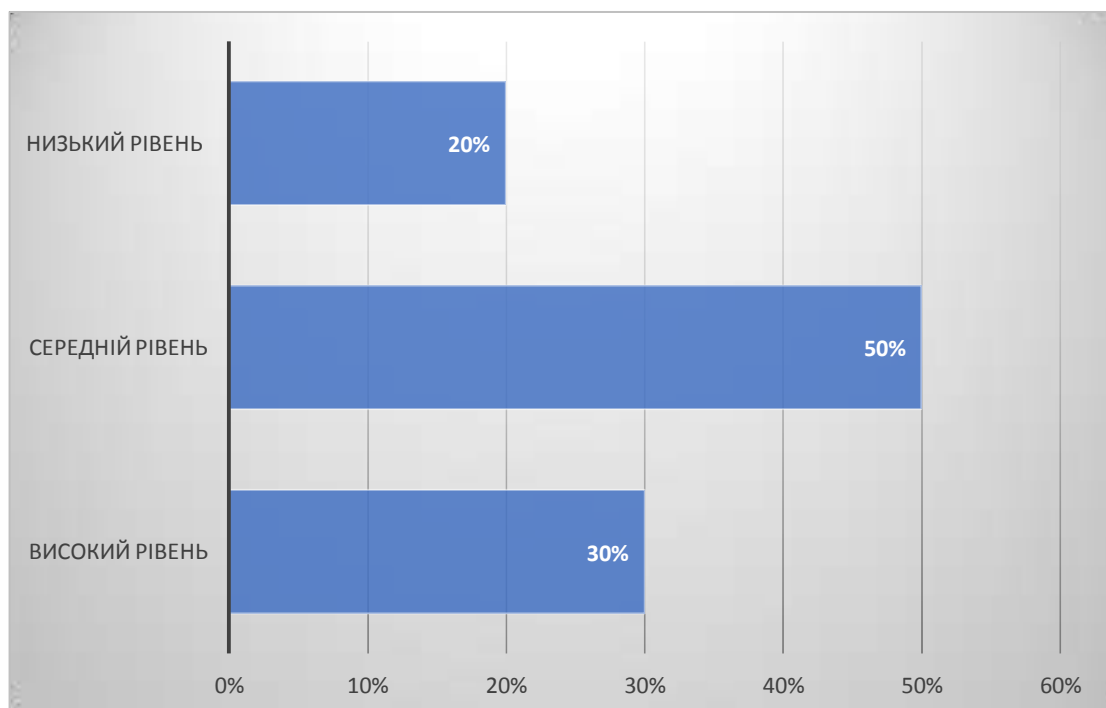
На основі наданих результатів можна припустити, що діти з високим рівнем підготовки можуть мати більше ресурсів і підтримки для

навчання, в той час як діти з низьким рівнем можуть стикається з обмеженими можливостями та підтримкою в сімейному навчанні.

Результати показують, що 30% дітей виявили високий рівень активності та самостійності в навчанні, здатні до самостійного розв'язування завдань та пошуку додаткової інформації. Ці діти, ймовірно, проявляють великий інтерес до навчання та можуть ефективно самостійно вчитися та розвивати свої навички.

50% дітей мають середній рівень активності та самостійності в навчанні. Вони виявляють певний інтерес до навчання та можуть виконувати завдання самостійно, але можуть потребувати деякої підтримки та дирекції в певних аспектах навчання.

Залишаючись 20%, які мають низький рівень активності та самостійності в навчанні, ймовірно, виявляють труднощі у самостійному розв'язуванні завдань та пошуку інформації, і можуть потребувати значної підтримки та наставництва у процесі навчання (рис.2.2).



*Рисунок 2.2. Рівень активності та самостійності в навчанні.*

На основі цих результатів можна припустити, що діти з високим рівнем активності та самостійності в навчанні можуть бути більш

мотивованими до самостійного вивчення матеріалу та пошуку додаткової інформації. Їхні батьки, ймовірно, стимулюють їхній інтерес до навчання та надають можливості для розвитку самостійних навичок.

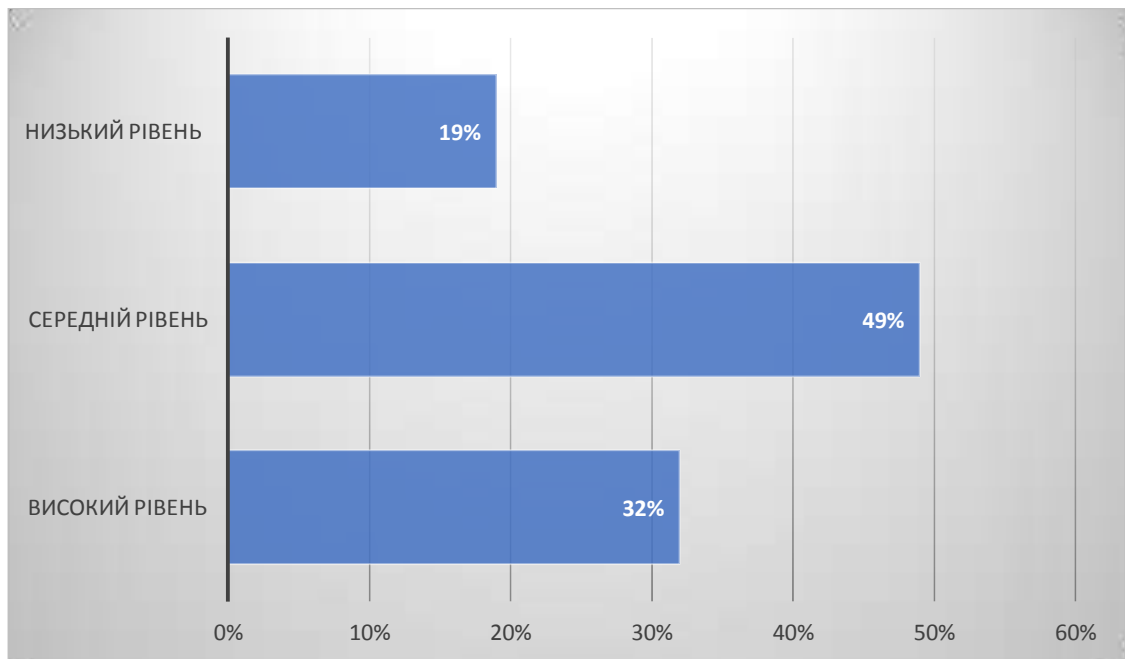
З іншого боку, діти з низьким рівнем активності та самостійності можуть потребувати додаткового спонукання та підтримки, щоб розвивати ці навички. Їхні батьки, можливо, повинні вдаватися до більш активних методів навчання та заохочувати їх до більш самостійних зусиль у навчанні.

Результати аналізу свідчать, що 32% дітей досягли високого рівня здатності аналізувати і критично оцінювати інформацію, розуміють її зв'язок та можуть застосовувати критичне мислення в розв'язанні завдань. Ці діти, ймовірно, мають розвинені навички аналізу, вміють робити інформовані висновки та раціонально використовувати свої знання.

40% дітей мають середній рівень цих навичок. Вони виявляють деяку здатність до аналізу і критичного мислення, але можуть потребувати більше практики та розвитку, щоб досягти високого рівня.

Залишаючись 19%, які мають низький рівень цих навичок, можуть виявляти труднощі у аналізі інформації, розумінні зв'язку та застосуванні критичного мислення в розв'язанні завдань. Їхня здатність до критичного мислення може бути менш розвиненою, і вони можуть потребувати підтримки та навчання в цьому аспекті навчання (рис. 2.3.).



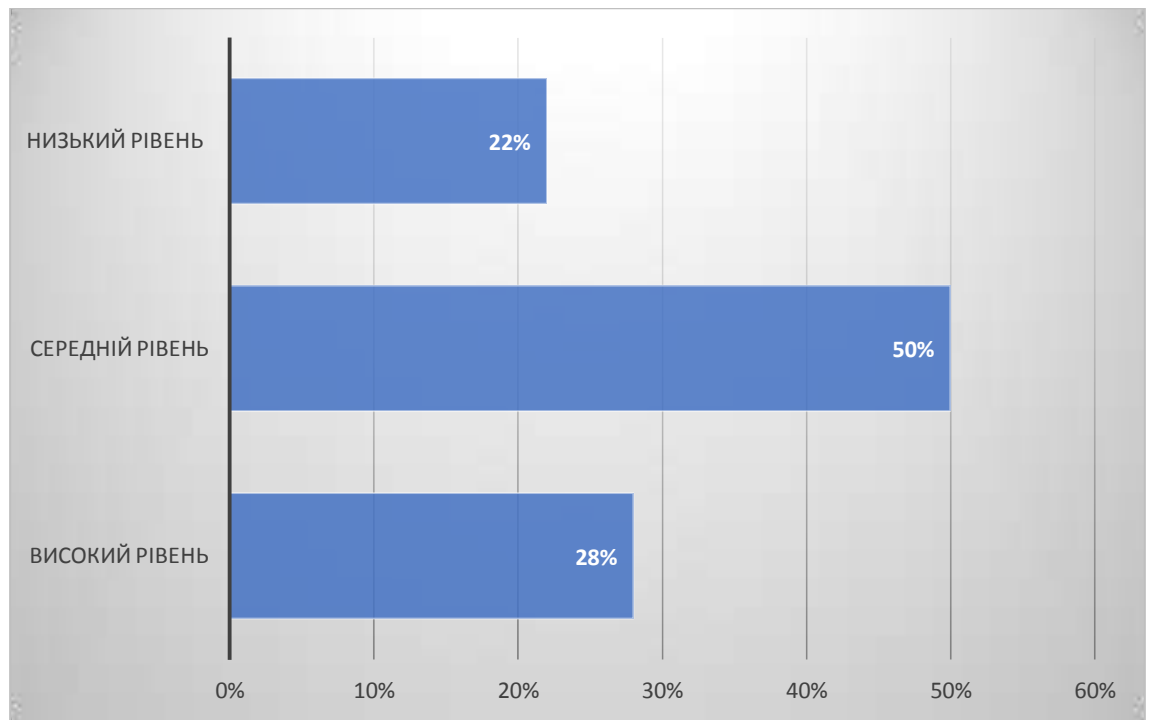


*Рисунок 2.3. Рівень здатності аналізувати і критично оцінювати інформацію.*

Результати показують, що 28% дітей володіють різноманітними знаннями та розуміють їх взаємозв'язок, мають глибоке розуміння ключових концепцій. Ці діти виявили вражаючі знання та спроможність аналізувати матеріал глибоко та розуміти його важливість і взаємозв'язок між різними аспектами.

50% дітей мають середній рівень знань та розуміння. Вони володіють базовими знаннями і можуть розуміти певні ключові концепції, але можуть потребувати додаткового часу та зусиль, щоб досягти глибокого розуміння.

Лише 22% дітей мають низький рівень знань та глибокого розуміння. Вони, ймовірно, стикаються зі значними труднощами у засвоєнні матеріалу та розумінні ключових концепцій і можуть потребувати значної підтримки та додаткової навчальної роботи (рис 2.4.).



*Рисунок 2.4. Рівень володіння різноманітними знаннями та розуміння їх взаємозв'язку.*

Наступна таблиця представляє загальний рівень успішності навчання дітей молодшого шкільного віку в сімейній формі навчання. Вона створена для візуального представлення та аналізу результатів оцінки, яка визначає рівні підготовки дітей на основі різних критеріїв, таких як академічні досягнення, рівень активності, здатність до аналізу і критичного мислення, рівень знань і розуміння ключових концепцій. (табл .2.2.).

Таблиця 2.2.

*Загальний рівень успішності навчання дітей молодшого шкільного віку в сімейній формі навчання.*

<b>Рівень підготовки</b>	<b>Показники</b>	<b>Відсоток дітей</b>
--------------------------	------------------	-----------------------

<b>Високий</b>	<p>Висока активність та самостійність в навчанні</p> <p>Високий рівень вирішення навчальних завдань та досягнення цілей</p> <p>Розвинені аналітичні навички та критичне мислення</p> <p>Широкий спектр знань та розуміння їх взаємозв'язку</p>	31%
<b>Середній</b>	<p>Посередній рівень активності та самостійності в навчанні</p> <p>Успішне вирішення більшості навчальних завдань і досягнення цілей</p> <p>Обмежені аналітичні навички і критичне мислення</p> <p>Базовий рівень знань та обмежене розуміння певних концепцій та фактів</p>	49%
<b>Низький</b>	<p>Низький рівень активності та самостійності в навчанні</p> <p>Серйозні труднощі з вирішенням навчальних завдань</p> <p>Відсутність аналітичних навичок та критичного мислення</p> <p>Мінімальні знання та незрозуміння багатьох важливих концепцій і фактів</p>	20%

Загальний рівень успішності навчання дітей молодшого шкільного віку в сімейній формі навчання визначається різними критеріями, такими як академічні досягнення, рівень активності, здатність до аналізу та критичного мислення, рівень знань і розуміння ключових концепцій. Результати аналізу показали, що певний відсоток дітей (31%) досягає високого рівня підготовки, володіючи вражаючими академічними

досягненнями та розвинутими навичками. Більшість дітей мають середній рівень успішності (49%), що свідчить про базовий рівень знань і навичок. Однак є і ті, хто потребує додаткової підтримки та навчання, оскільки мають низький рівень успішності (20%).

Ці результати вказують на необхідність індивідуального підходу та підтримки для дітей у сімейній формі навчання, зокрема розвитку самостійності, аналітичних навичок та глибокого розуміння навчального матеріалу. Важливо надавати увагу кожному рівню підготовки та сприяти розвитку дітей на шляху досягнення найкращих результатів у навчанні.

## **2.2. Методика організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку**

Розробка методики організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку має велике значення через зміни в освітній системі, індивідуалізацію навчання, партнерство між сім'єю та школою, потребу в підтримці навчання вдома та покращення якості навчання. Крім того, сімейна форма навчання дозволяє дітям розвивати різні аспекти свого росту, використовувати сучасні технології та партнерство між батьками та вчителями. Вона також стимулює батьків більше включатися в освітній процес та розуміти досягнення своєї дитини. Розробка методики є актуальною в контексті сучасних вимог до освіти та розвитку дітей.

Реалізація розробленої нами методики організації сімейної форми навчання має суттєво вплинути на рівень підготовки дітей в кількох аспектах:

- 1. Покращення рівню знань та вмінь в різних предметних областях:** сімейна форма навчання дозволяє дітям зосередитися на конкретних предметних областях та глибше вивчати їх. Це сприяє

розвитку високого рівня знань та вмінь, включаючи мову, математику та інші наукові дисципліни [6].

**2. Покращення рівню активності та самостійності в навчанні:** діти, які навчаються вдома за сімейною методикою, навчаються бути більш самостійними та активними в процесі засвоєння матеріалу. Вони вчаться розв'язувати завдання та шукати додаткову інформацію самостійно, що сприяє високому рівню самостійності.

**3. Покращення рівню аналізу та критичної оцінки інформації:** сімейне навчання сприяє розвитку критичного мислення. Діти вчаться аналізувати і критично оцінювати інформацію, розуміють її зв'язок та можуть застосовувати критичне мислення в розв'язанні завдань.

**4. Покращення рівню багатогранності знань та глибокого розуміння ключових концепцій:** сімейна форма навчання дозволяє дітям розвивати більше різноманітних знань та глибше розуміти ключові концепції. Вони можуть більше часу приділяти окремим темам та матеріалам, що сприяє глибокому розумінню.

Отже, реалізація сімейної методики навчання сприяє досягненню високого рівня підготовки дітей, що проявляється в їхніх знаннях, самостійності, критичному мисленні та глибокому розумінні ключових концепцій у різних предметних областях [19].

Тож для роботи з організацією сімейної форми навчання дітей молодшого шкільного віку з метою покращення рівня підготовки за критеріями, нами була розроблена наступна методика:

### **Методика: Організація Сімейної Навчальної Програми**

**Мета:** забезпечити високий рівень знань та навичок у різних предметних областях; розвинути активність та самостійність дітей у навчанні; збільшити здатність аналізувати і критично оцінювати інформацію; поглибити розуміння ключових концепцій у навчанні.

**Цілі:**

1. **Підвищити успішність в навчанні:** завершити кожен предметний блок із результатом, який відповідає високому рівню.
2. **Розвивати самостійність:** створити умови для самостійного виконання навчальних завдань та пошуку додаткової інформації.
3. **Формувати критичне мислення:** здатність аналізувати та критично оцінювати інформацію.
4. **Поглибити знання:** поглибити розуміння ключових концепцій у різних предметних областях.

**Конкретні Заходи:**

**Розробка розкладу:** необхідно скласти розклад занять, розподіливши час між предметними блоками.

**Індивідуальні підходи:** врахувати індивідуальні особливості кожної дитини при виборі завдань та тем для вивчення.

**Організація роботи:** для забезпечення повноцінної, якісної роботи варто гармонійно поєднувати заняття з вправами та дослідями. Важливо стимулювати дітей проводити міні-дослідження та проекти в обраній предметній області. Приклади наведено в Додатку Д.

**Контроль та оцінювання:** регулярно проводити тестування та контроль знань та навичок дітей.

**Доступ до додаткових ресурсів:** забезпечити доступ до додаткових матеріалів, відеоуроків та книг для розширення знань.

**Підтримка та консультації:** забезпечити можливість отримання консультацій від батьків чи вчителя.

**Аналіз та вдосконалення:** проводити аналіз результатів та вдосконалювати навчальну програму.

Ця методика дозволить досягти високого рівня підготовки дітей у сімейній формі навчання та покращити їхні знання, активність, критичне мислення та розуміння ключових концепцій.

Використання методики організації сімейної форми навчання для дітей молодшого шкільного віку виявилось дуже корисним і результативним процесом. Ця методика спрямована на розвиток різних аспектів навчання та особистісного зростання дітей і має значний вплив на їхні досягнення та розвиток.

За результатами впровадження методики, діти проявили значне покращення у різних критеріях. Вони продемонстрували високий рівень знань та вмінь у різних предметних областях, включаючи мову, математику та інші наукові дисципліни. Їхні навички в розв'язанні математичних задач та логічного мислення значно покращилися. Діти також змогли аналізувати і критично оцінювати інформацію, що допомогло розвивати їхнє критичне мислення та аналітичні здібності. Володіння різноманітними знаннями та глибоке розуміння ключових концепцій також були досягнуті завдяки методиці [20].

Крім покращення навчальних результатів, діти також розвинули важливі навички самостійності, активності та аналітичного мислення. Вони стали більш самостійними в навчанні, здатними до самостійного розв'язування завдань та пошуку додаткової інформації. Крім того, діти стали більш впевненими в собі та здатними ефективно працювати з інформацією.

Висновок полягає в тому, що використання методики організації сімейної форми навчання є дієвим засобом для підвищення якості освіти дітей молодшого шкільного віку. Вона сприяє розвитку різних аспектів навчання та особистісного зростання дітей, допомагаючи їм стати компетентними та критично мислячими особами.

### **2.3. Результати впровадження методики організації сімейної**

### **форми навчання у дітей молодшого шкільного віку**

Після впровадження методики організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку ми провели контрольний етап експерименту де було повторно перевірено результативність такої форми навчання. Після проведення дослідження та впровадження методики, були отримані наступні результати:

Результати повторної перевірки активності та самостійності в навчанні показують певні покращення у порівнянні з початковими значеннями. За вихідних даних, високий рівень активності та самостійності складав 29%, середній рівень – 52%, а низький – 19%. Однак після впровадження методики результати змінилися наступним чином: високий рівень зріс до 34%, середній залишився приблизно на такому ж рівні 53%, а низький зменшився до 13%.

Ці результати свідчать про позитивну динаміку у розвитку активності та самостійності дітей в навчанні під час використання методики організації сімейної форми навчання. Зокрема, більше дітей досягли високого рівня активності, що свідчить про їхню здатність самостійно розв'язувати завдання та активно брати участь у навчальному процесі. Низький рівень активності зменшився, що є позитивною тенденцією, оскільки це може свідчити про більшу мотивацію та інтерес до навчання у цієї групи дітей.

Результати повторної перевірки рівня вирішення навчальних завдань та досягнення цілей показують певні зміни порівняно з початковими значеннями. За вихідних даних, високий рівень вирішення навчальних завдань складав 30%, середній рівень – 50%, а низький – 20%. Після впровадження методики результати змінилися наступним чином: високий рівень зріс до 32%, середній рівень зріс до 54%, а низький зменшився до 14%.

Ці результати свідчать про незначні, але позитивні зміни в рівні вирішення навчальних завдань та досягнення цілей серед учнів. Більше



дітей досягли високого рівня вирішення завдань, що свідчить про їхню здатність ефективно розв'язувати завдання та досягати поставлених цілей. Середній рівень залишився на стабільно високому рівні, що говорить про стабільність навчальних досягнень серед учнів. Низький рівень зменшився, що є позитивною динамікою, оскільки це свідчить про поліпшення навчальної мотивації та здатність дітей до досягнення цілей.

Результати повторної перевірки рівня розвинених аналітичних навичок та критичного мислення показують певні зміни порівняно з початковими значеннями. За вихідними даними, високий рівень розвинених аналітичних навичок та критичного мислення складав 32%, середній рівень становив 49%, а низький – 19%. Після впровадження методики результати змінилися наступним чином: високий рівень залишився на рівні 32%, середній рівень зріс до 53%, а низький зменшився до 15%.

Ці результати свідчать про певне покращення в розвитку аналітичних навичок та критичного мислення серед учнів після впровадження методики. Високий рівень залишився стабільним, що свідчить про збереження високих навичок у частини учнів. Середній рівень зріс, що говорить про позитивну динаміку у розвитку аналітичних навичок серед більшої кількості учнів. Низький рівень зменшився, що є позитивною тенденцією, оскільки це може свідчити про поліпшення здатностей дітей до критичного мислення та аналізу інформації.

Результати повторної перевірки рівня розвитку широкого спектра знань та розуміння їх взаємозв'язку показують певні зміни порівняно з початковими значеннями. За вихідними даними, високий рівень розвитку широкого спектра знань та розуміння їх взаємозв'язку становив 28%, середній рівень складав 50%, а низький рівень – 22%. Після впровадження методики результати змінилися наступним чином: високий рівень зріс до 32%, середній рівень залишився на рівні 53%, а

низький рівень зменшився до 16%.

Ці результати свідчать про позитивну динаміку у розвитку широкого спектра знань та розуміння їх взаємозв'язку серед учнів. Високий рівень залишився стабільним, що свідчить про збереження високих знань та розуміння їх взаємозв'язку у частини учнів. Середній рівень також залишився на високому рівні, що говорить про стабільність навчальних досягнень серед учнів. Низький рівень зменшився, що є позитивною тенденцією і свідчить про поліпшення знань та розуміння учнями широкого спектра предметів.

Загальний висновок з результатів впровадження методики організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку показує позитивну динаміку у розвитку різних аспектів навчання та розвитку учнів. Детальніше показано в наступній таблиці:

Таблиця 2.3.

*Загальний рівень успішності навчання дітей молодшого шкільного віку в сімейній формі навчання після проведення експерименту.*

<b>Рівень підготовки</b>	<b>Показники</b>	<b>Відсоток дітей</b>
<b>Високий</b>	<p>Висока активність та самостійність в навчанні</p> <p>Високий рівень вирішення навчальних завдань та досягнення цілей</p> <p>Розвинені аналітичні навички та критичне мислення</p> <p>Широкий спектр знань та розуміння їх взаємозв'язку</p>	33%

<b>Середній</b>	Посередній рівень активності та самостійності в навчанні Успішне вирішення більшості навчальних завдань і досягнення цілей Обмежені аналітичні навички і критичне мислення Базовий рівень знань та обмежене розуміння певних концепцій та фактів	53%
<b>Низький</b>	Низький рівень активності та самостійності в навчанні Серйозні труднощі з вирішенням навчальних завдань Відсутність аналітичних навичок та критичного мислення Мінімальні знання та незрозуміння багатьох важливих концепцій і фактів	15%

Отже, загальною тенденцією є покращення навчальних досягнень та розвитку різних аспектів навчання серед учнів, що свідчить про ефективність методики організації сімейної форми навчання. Впровадження цієї методики сприяє зростанню академічної успішності та розвитку ключових навичок у дітей молодшого шкільного віку, роблячи навчання більш ефективним та цікавим процесом.

## ВИСНОВКИ

В ході реалізованого нами дослідження було зроблено наступні висновки:

1. З'ясовано сутність поняття «сімейного навчання» та його місце в житті молодших школярів. Вивчення сутності поняття «сімейного навчання» та його місця в житті молодших школярів є важливою складовою педагогічного дослідження. «Сімейне навчання» визначається як процес навчання та виховання, який відбувається у сімейному оточенні і включає в себе активну участь батьків у навчальному процесі своєї дитини. Це означає, що сім'я виступає як основна освітня і виховна інституція, де діти здобувають знання, навички, цінності та соціальний досвід.

Сімейне навчання має важливе місце в житті молодших школярів через його вплив на розвиток та формування особистості дитини. Воно сприяє поглибленню родинних відносин, розвитку комунікативних навичок та розширенню знань. Сім'я є першою соціальною середою, де дитина вчиться, та відносини в сім'ї впливають на її соціальну адаптацію та успішність у навчанні. Сімейне навчання може бути ефективним інструментом для розвитку різних навичок, включаючи мову, математику, критичне мислення та інші аспекти освіти.

2. Проаналізовано науково-психологічну літературу та охарактеризовано форми і методи організації сімейної форми навчання початківців. Аналіз науково-психологічної літератури дозволяє зрозуміти, що сімейне навчання має багато різних форм і методів, які сприяють розвитку молодших школярів. Домашні завдання є загальною практикою, де батьки допомагають дітям з навчальними завданнями. Спільне читання книг стимулює розвиток мовлення та уяви, а вивчення математики може бути цікавим завданням з використанням гри та наочних предметів.

Подорожі та екскурсії розширюють знання дітей про світ, і вони можуть вивчати нову інформацію у невимушеній атмосфері. Використання навчальних програм і додатків на смартфонах та планшетах допомагає дітям навчатися за допомогою сучасних технологій. Робота над проектами та творчими завданнями розвиває критичне мислення та творчість у дітей. Культурні та мистецькі заходи розширюють їхнє художнє уявлення.

Сімейні обговорення допомагають розвивати навички обговорення та висловлення своїх думок. Вчення про здоровий спосіб життя включає навчання про правильне харчування, фізичну активність та гігієну. Важливою є також психологічна підтримка дітей та розвиток їхнього емоційного інтелекту через відкритий та сприяльний спілкування в сімейному колі.

3. Емпірично досліджено сучасний стан організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку. Емпірично проведене дослідження зосереджувалося на дослідженні сучасного стану дієвості сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку, а результати свідчать про різномірний розвиток цього виду освіти. Відповідно до отриманих даних, високий рівень якості сімейного навчання був зафіксований у 28% випадків, що свідчить про наявність певних успіхів у цій сфері. У 50% дітей спостерігався середній рівень якості сімейного навчання, показуючи, що багато дітей отримують певний рівень підтримки та розвитку знань удома. Однак 22% відзначилися низьким рівнем якості сімейного навчання, що вимагає уваги та вдосконалення цього аспекту.

4. Оптимізовано організацію сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку. Загальний висновок з результатів впровадження методики організації сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку показує позитивну динаміку у розвитку різних аспектів навчання та розвитку учнів.

Після введення методики покращення сімейної форми навчання у дітей молодшого шкільного віку спостерігається помітний розвиток у багатьох аспектах навчання. Початкові результати показали, що 28% дітей мали високий рівень активності та самостійності в навчанні, 50% – середній, і 22% – низький. Після впровадження методики, 32% дітей досягли високого рівня активності та самостійності, що свідчить про покращення їхньої здатності до самостійного навчання. Також виявлено підвищення середнього рівня активності та самостійності до 53%, що показує, що більше дітей стали незалежними в навчанні. Низький рівень активності та самостійності зменшився у 16%, що свідчить про ефективність методики у покращенні цього аспекту.

У вирішенні навчальних завдань також відзначаються позитивні зміни. Початкові результати показали, що 30% дітей мали високий рівень вирішення завдань, 50% – середній, і 20% – низький. Після впровадження методики, 32% дітей досягли високого рівня вирішення навчальних завдань, 54% – середнього рівня, і 14% – низького рівня. Це свідчить про покращення навичок вирішення завдань у більшій кількості дітей.

Щодо аналітичних навичок та критичного мислення, було виявлено позитивні зрушення. Початкові результати показали, що 32% дітей мали високий рівень цих навичок, 49% – середній, і 19% – низький. Після впровадження методики, 32% дітей досягли високого рівня аналітичних навичок та критичного мислення, але середній рівень збільшився до 53%, що свідчить про розвиток цих важливих навичок у більшій кількості дітей. Низький рівень зменшився до 16%.

У розумінні багатьох важливих концепцій і фактів також спостерігаються позитивні тенденції. Початкові результати показали, що 28% дітей мали високе розуміння цих концепцій і фактів, 50% – середнє розуміння, і 22% – низьке розуміння. Після впровадження методики, 32% дітей досягли високого рівня розуміння, 53% мали середній рівень.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеевко Т.Ф. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах. К.: Український соціум, 2002. 143 с.
2. Андреева Т.В. Сімейна психологія: навчальний посібник. С.: Вісник, 2004. 244 с.
3. Антонов А.І. Криза сім'ї та шляхи її подолання. М.: Наука, 2002. 174 с.
4. Антонов А.І. Сучасна сім'я. М.: Наука, 2005. 640 с.
5. Бевз Г. Прийомні сім'ї (оцінка створення, функціонування та розвитку). К.: Главник, 2006. 112 с.
6. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. К.: Освіта. 2003. 164 с.
7. Безпалько О.В. Педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. К.: Центр учбової літератури, 2019. 209 с.
8. Білозерська І.О. Деякі аспекти формування батьківської компетентності у родинах, що мають дітей з порушеннями розвитку. К.: Основа, 2010 432 с.
9. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005. 264 с.
10. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 616 с.
11. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки. Х: Веста, 2022. 176с.
12. Гришина Т. Знайомтесь: школа для вчителів. О.: Математика в школах України, 2003. №18. с.15-16.
13. Державна служба якості освіти. Результати опитування щодо дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/hovnyu/1217-rezultaty-opytuvannia-shchododystantsiinoho-navchannia-vzakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity>
14. Дмитрієва О.А. Важкі діти чи шлях компетентних батьків. Х.: Сімейне виховання, 2009. 222 с.

15. Дружинін В.Н. Психологія сім'ї. Ч.: Вертикаль, 2000, 160 с.
16. Дубровина І.В. Психокорекційна й розвиваюча робота з дітьми. М.: Яслав, 2015. 160 с.
17. Зайцева З.Г. Форми і методи роботи з молодю сім'єю. К.: УДЦССМ, 2003. 64 с.
18. Карасевич А.П. Соціальні проблеми становлення та розвитку молоді сім'ї. Ірпінь: Перун, 2001. 101с.
19. Кирилюк Л.В. Проектування уроку математики в умовах компетентнісно орієнтованого підходу до навчання.. О.: Математика в школах України, 2010. №14. с.43-44.
20. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку і загальноосвітні навчальні заклади. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
21. Кравченко Т.В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи. К.: Фенікс, 2009. 416 с.
22. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. К.: Знання прес, 2004. 445 с.
23. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика. К.: Промінь, 2006. 432 с.
24. Медіна Т.В. Вплив батьківської родини на формування молоді сім'ї. Закарпаття: АВС, 2000. 376 с.
25. Михайличенко О.В. Основи загальної та математичної педагогіки: теорія та історія. Суми: Наука, 2004. 210 с.
26. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 656 с.
27. Мороз І.М. Як домашнім завданням не «згубити жодної дитини?». К.: Педагогічна майстерня, 2013. №6. с.12-16.
28. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: посібник. К.: Академвидав, 2003. 448с.
29. Пальчевський С.С. Соціальна педагогіка: Навчальний



посібник. К.: Кондор, 2005. 506 с.

**30.** Проценко О.В. Розвиток здібностей та обдарувань у дошкільників. К.: Шкільний світ, 2011. 163 с.

**31.** Рафальська О.Д. Теоретичні та методичні засади реалізації нового Державного стандарту освітньої галузі «Математика» в 5 класах. К.: Математика в школах України, 2013. № 19-21. с.42-82.

**32.** Романчук О. Дорога любові. Львів: Свічадо, 2001. 128 с.

**33.** Рябуха А.П. Домашнє завдання в навчальній діяльності учня. К.: Педагогічна майстерня, 2012. №1. с.28-32.

**34.** Рябуха А.П. Домашнє завдання . Яким воно повинно бути. К.: Класному керівнику. Усе для роботи. 2013. № 2.37-45.

**35.** Рудницька О.П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч.посіб. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005.360 с.

**36.** Степанов О.М. Основи психології і педагогіки: навч.посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2005. 360 с.

**37.** Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 285 с.

**38.** Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навч. метод. посіб. К,: Вища школа, 2002. 215с.

**39.** Щербань П.І. Організація самостійної домашньої роботи учнів з географії. Ж.: Педагогічна Житомирщина, 2009. №2. с.16-17.

**40.** Щотка О. П. Гендерна психологія. Харків: Торсінг, 2019. 261 с.

**41.** Ягупов В.В. Педагогіка : навч. Посіб. К.: Либідь, 2002. 560 с.

## ДОДАТКИ

### Додаток А.

#### **Анкета для батьків щодо сімейної форми навчання дитини.**

Ім'я батька/матері: \_\_\_\_\_

Дитина: \_\_\_\_\_

Вік дитини: \_\_\_\_\_

1. Характеристики навчального середовища вдома:

- Де навчається ваша дитина вдома? (наприклад, кімната, кухня, тощо)

- Чи є відокремлене місце для навчання? Так/Ні

- Яке обладнання та навчальні матеріали ви використовуєте? (комп'ютер, підручники, ресурси в Інтернеті)

- Чи використовуєте ви інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) під час навчання? Так/Ні

2. Мотивація батьків та дитини:

- Чому ви обрали сімейну форму навчання для вашої дитини?

- Які ви бачите переваги цього підходу до навчання?

- Чи відчуваєте ви або ваша дитина мотивацію до навчання вдома? Так/Ні

3. Використання ІКТ:

- Чи використовуєте ви ІКТ (комп'ютер, планшет, смартфон) для навчання дитини? Так/Ні

- Які конкретні інтернет-ресурси чи програми ви використовуєте під час навчання?

- Як ви оцінюєте ефективність використання ІКТ в навчальному процесі вашої дитини?

4. Додаткові коментарі:

- Вкажіть будь-яку іншу інформацію або коментарі, які ви вважаєте важливими для нашого дослідження.

**Додаток Б.****Анкета для дітей щодо сімейної форми навчання.**

Ім'я дитини: \_\_\_\_\_

1. Навчальне середовище вдома:

- Де ти навчаєшся вдома? (наприклад, кімната, кухня, тощо).
- Чи є у тебе відокремлене місце для навчання? Так/Ні
- Яке обладнання та навчальні матеріали ти використовуєш?

(комп'ютер, підручники, ресурси в Інтернеті) .

2. Мотивація до навчання вдома:

- Чому ти вважаєш, що навчання вдома краще?
- Які ти бачиш переваги цього підходу до навчання?
- Чи відчуваєш ти мотивацію до навчання вдома? Так/Ні

3. Використання ІКТ:

• Чи використовуєш ти ІКТ (комп'ютер, планшет, смартфон) під час навчання? Так/Ні

• Які конкретні інтернет-ресурси чи програми ти використовуєш під час навчання?

• Як ти оцінюєш ефективність використання ІКТ в навчальному процесі?

4. Додаткові коментарі:

• Розкажи, що тобі найбільше подобається у сімейному навчанні, а також поділися будь-якими іншими думками чи коментарями.

**Методика «Оцінка результатів сімейного навчання дітей  
молодшого шкільного віку»**

**Створення навчального портфоліо:**

- Діти та їхні батьки ведуть навчальне портфоліо, куди збирають усі роботи та завдання, які вони виконували вдома.

**Оцінка навчальних досягнень:**

- Оцінюйте навчальні досягнення дітей на основі їхніх робіт та завдань у портфоліо. Використовуйте шкалу оцінювання, наприклад, від 1 до 5, де 5 - найвищий бал, а 1 - найнижчий.

**Самооцінка та обговорення:**

- Дайте дітям можливість самостійно оцінити свої роботи та досягнення. Обговоріть результати разом з ними, поясніть, де вони вже добре справилися та де можуть покращитися.

**Визначення рівнів навчання:**

- Визначіть рівні навчання на основі накопичених балів та оцінок. Наприклад, діти, які набрали 4 і 5 бали, можуть бути класифіковані як мають високий рівень навчання, ті, що отримали 3 бали - середній рівень, а діти з 1 і 2 балами - низький рівень навчання.

**Розробка плану покращення:**

- Для дітей, які мають середній або низький рівень навчання, розробіть план покращення та надайте рекомендації для подальшого розвитку навчальних навичок.

Ця методика дозволяє оцінити результати навчання дітей молодшого шкільного віку в сімейному середовищі та класифікувати їх за рівнями навчання на основі їхніх власних робіт та оцінок.

**Конспекти занять, вправи та досліді для сприяння сімейному вихованню дітей молодшого шкільного віку в сучасних умовах.**

**Заняття 1: Мова та Література**

**Мета:**

- Вивчення та обговорення казок та оповідань для розвитку мови та літературних навичок.
- Опанування правил граматики та орфографії.

**Завдання:**

**1. Читання та Обговорення Казки:**

- Обрати цікаву казку або оповідання.
- Розпочати читати разом з дитиною.
- Після читання обговорити основну ідею, героїв та навчальний зміст казки.

**2. Створення Своєї Казки:**

- Запропонувати дитині створити власну казку або оповідання.
- Поінформувати про необхідність включити головного героя, конфлікт та розв'язання історії.
- Допомогти у виправленні орфографічних помилок та граматичних правил.

**Заняття 2: Математика**

**Мета:**

- Вивчення математичних операцій (додавання, віднімання, множення, ділення).
- Розв'язування математичних завдань та задач.

**Завдання:**

**1. Навчання Математичних Операцій:**

- Вивчення правил додавання, віднімання, множення та ділення.

- Пояснення та вправи на застосування цих операцій.

## 2. Розв'язання Завдань:

- Провести навчання математичних завдань, включаючи розв'язування задач та складання прикладів.

- Пояснити методи розв'язання та допомогти у випробуванні навичок.

## Заняття 3: Природознавство та Суспільствознавство

### Мета:

- Вивчення природи, рослин та тварин для розвитку природознавчих знань.

- Ознайомлення зі світом навколо, культурою, традиціями та історією для розвитку суспільствознавчих навичок.

### Завдання:

#### 1. Малювання Рослин та Тварин:

- Провести малювання рослин та тварин, намагаючись передати їхню структуру та особливості.

- Обговорити різноманітність природи.

#### 2. Вивчення Культур:

- Дізнатися більше про різні культури світу, включаючи традиції та історію.

- Дослідити географічні карти та вирішити завдання, пов'язані з географією.

Ці заняття сприятимуть розвитку різних аспектів, включаючи мовні, математичні, природознавчі та суспільствознавчі навички дітей. Важливо стимулювати їхню активність та самостійність у вивченні та дослідженні навколишнього світу.

Вправи, які допоможуть покращити критичне мислення у дітей:

#### 1. Аналіз Сюжету Казки:

- Виберіть казку або оповідання для читання разом з дитиною.

- Після читання, запитайте дитину про її думки щодо сюжету та персонажів.
- Спробуйте спонукати дитину розглядати історію з різних точок зору.
- Задайте питання, наприклад: "Чому головний герой зробив певний вибір? Що могло статися, якщо б він вчинив інакше?"

## 2. Розв'язування Задач:

- Запропонуйте дитині математичні задачі, які вимагають логічного та критичного мислення.
- Наприклад, можна поставити задачу про розподіл предметів між декількома персонажами та попросити знайти рішення, раціональний спосіб роздачі.

## 3. Дебати та Обговорення:

- Обговоріть з дитиною актуальну тему або питання, які стосуються її віку.
- Підкажіть дитині роздумувати над обох сторінами аргументів та висловлювати власну думку.
- Спонукайте до пошуку доказів та логічних аргументів для підтримки своєї позиції.

Ці вправи допоможуть розвивати критичне мислення, аналіз та логічне мислення у дітей, а також навчити їх виражати свої думки та долати аргументи.

Досліди, які можна провести за домашньою формою з дітьми для розвитку їхніх наукових навичок:

## 1. Дослідження Росту Рослин:

- Потрібно взяти кілька горщиків або контейнерів та висадити в кожен різні рослини (наприклад, квітки або овочі).
- Записувати щоденні спостереження щодо росту рослин, їхнього стану, води та освітлення.

- По завершенні дослідів, діти можуть аналізувати дані, робити висновки про вплив умов на ріст рослин та обговорювати результати.

## 2. **Експеримент з Магнітами:**

- Зберіть різні види магнітів (сильні, слабкі) та різноманітні предмети, які можуть бути притягнуті магнітом.

- Діти можуть виконувати експерименти, спробуючи прикріпити магніти до різних предметів та спостерігаючи, як це впливає на їхню рухливість.

- Вони можуть записувати результати та робити висновки щодо властивостей магнетизму.

## 3. **Дослідження Хімічних Реакцій:**

- Діти можуть провести простий дослід, роблячи содову довго з оцтом або спостерігаючи реакцію між розчинником та оцтом.

- Вони можуть записувати обсяги вибуху чи висипання пінки та час реакції.

- Після дослідів, діти можуть дослідити, як змінюється реакція при різних умовах (наприклад, змінюючи температуру або кількість речовин).

Ці дослідів не тільки розвивають наукові навички у дітей, але й надають можливість вивчати та експериментувати в домашніх умовах.



## Додаток Д

## КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Ветрова Анастасія Анатоліївна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

**ЗАЯВЛЯЮ**, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;

принципів та правил академічної доброчесності;

нульової толерантності до академічного плагіату;

моральних норм та правил етичної поведінки;

толерантного ставлення до інших;

дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;

оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;

використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

**УСВІДОМЛЮЮ**, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

01.09.2023

Анастасія ВЕТРОВА